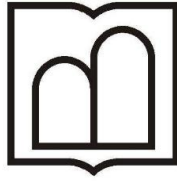

الثناء لعماد الدين

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه

دوره‌ی کارشناسی ارشد در رشته‌ی پرستاری
گرایش داخلی - جراحی

عنوان

بررسی تاثیر آموزش بر رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز
بهداشتی - درمانی شهر اردبیل، سال 1396

استاد راهنما

دکتر ناصر مظفری

استاد مشاور

دکتر محمدعلی محمدی

نگارنده

سمیرا صمدزاده

پاییز 1397

کد پایان نامه: 24

حمد و ثنای بی منتها مر پروردگاری که
سخنوران از ستودن او عاجزند ،
حسابگران از شمارش نعمت های او ناتوان
و تلاشگران از ادای حق او درمانده‌اند...
افکار ژرف اندیش عالمان ذات مقدس او را درک
نمی کند و دست غواصان دریای علوم به او نخواهد
رسید...

مدبری که به انسان فکرت آموخت و جانش را به
نور علم و دانش منور ساخت و عمری عطا فرمود
تا بدان، بنده خویش را در طریق علم و معرفت
پیازماید.

با سپاس بی کران و در کمال افتخار و امتنان
تقدیم می نمایم به :

روح پاک پدرم

که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی،
ایستادگی را تجربه نمایم ...

وجود سبز مادرم

دریای بی کران فداکاری و عشق که وجودم برایش همه
رنج بود و وجودش برایم همه مهر ...

خواهران و برادر عزیزم

که همراهان همیشگی و پشتوانه‌های زندگی‌ام
هستند.

تقدیر و تشکر شایسته
از استاد راهنمای فرهیخته و فرزانه جناب آقای دکتر ناصر
مظفری که با نکته‌های دلاویز و گفته‌های بلند ، صحیفه
های سخن را علم پرور نموده و همواره راهنما و راه
گشای اینجانب در اتمام و اکمال پایان نامه بوده اند...

و

استاد مشاور بزرگوار جناب آقای دکتر محمدعلی محمدی
که با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این
عرصه برمن دریغ نمودند...

و

سالمدان عزیز که نهایت همکاری را در به ثمر رسیدن
این مطالعه داشتند و از درگاه خداوند منان، روح و
جسمی سالم برایشان طلب می‌نمایم.

چکیده فارسی

سابقه و هدف: سقوط یک مشکل جدی در جامعه‌ی سالمندان محسوب می‌شود که در نتیجه تداخل عوامل خطر ساز متعددی مانند عوامل زیستی، رفتاری، محیطی و اقتصادی - اجتماعی بروز می‌کند و عوارض فراوانی به همراه دارد. این مطالعه با هدف تعیین تاثیر آموزش بر رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه یک کارآزمایی بالینی تصادفی شده دوسوکور بود که بین 110 سالمند تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل در سال 1396 انجام گرفت. سالمندان به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب و با تخصیص تصادفی در گروه‌های مداخله و کنترل قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ی اطلاعات دموگرافیک، آزمون کوتاه شده‌ی وضعیت شناختی (AMTS)، آزمون کوتاه وضعیت ذهنی (MMSE)، مقیاس کارآمدی در سقوط، فرم بین‌المللی (FES-I) و مقیاس رفتاری سقوط افراد سالمند (FaB) بود. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری (کای دو، تی مستقل، آنالیز واریانس یکطرفه و اندازه‌گیری‌های مکرر) تحت نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی 22 تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار نمرات رفتارهای مراقبت از سقوط در سالمندان گروه مداخله و کنترل قبل از آموزش به ترتیب $64/01 \pm 11/06$ و $65/12 \pm 9/30$ بود. نتایج ارزیابی مجدد 1 و 3 ماه پس از آموزش در سالمندان گروه مداخله نشان داد که میانگین و انحراف معیار نمرات رفتارهای مراقبت از سقوط افزایش یافت (به ترتیب $77/28 \pm 11/91$ و $91/67 \pm 8/61$) که از نظر آماری معنی‌دار بود ($P=0/001$). همچنین نتایج ارزیابی مجدد در سالمندان گروه مداخله نشان داد که میانگین و انحراف معیار ترس از سقوط کاهش یافت که از نظر آماری معنی‌دار بود ($P=0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد آموزش رفتارهای مراقبت از سقوط، عملکرد سالمندان را در پیشگیری از سقوط افزایش داده و ترس از سقوط آنها را نیز کاهش می‌دهد، از این رو پیشنهاد می‌شود ارتقای سطح آگاهی و عملکرد سالمندان در برنامه‌ی خودمراقبتی آنان مدنظر قرار گیرد.

واژگان کلیدی: سالمند، سقوط، رفتارهای مراقبت از سقوط، آموزش، مراکز بهداشتی - درمانی

فهرست مطالب

فصل اول: مقدمه و بیان مسئله

1-1. مقدمه	3
1-2. بیان مسئله و ضرورت اجرای طرح	5
1-3. تعریف واژه‌های اختصاصی (نظری و عملی)	9
1-4. اهداف پژوهش	10
1-4-1. هدف کلی	10
1-4-2. اهداف ویژه	10
1-4-3. اهداف کاربردی	11
1-5. فرضیات پژوهش	11

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

2-1. مرور نظری	13
2-1-1. سالمندی	13
2-1-2. سقوط در سالمندان	16
2-1-3. ترس از سقوط در سالمندان	18
2-1-4. رفتارهای مراقبت از سقوط در سالمندان	19
2-1-5. آموزش سالمندان	21
2-2. پیشینه‌ی پژوهش	22
2-2-1. پیشینه‌ی خارجی	22
2-2-2. پیشینه‌ی داخلی	28

فصل سوم: مواد و روش تحقیق

- 3-1. نوع پژوهش 32
- 3-1-1. روش پژوهش 32
- 3-1-2. جمعیت مورد مطالعه (جامعه‌ی مورد پژوهش) 32
- 3-1-2-1. معیارهای ورود به مطالعه 32
- 3-1-2-2. معیارهای خروج از مطالعه 33
- 3-1-3. محیط پژوهش 33
- 3-2. نمونه‌ها و روش نمونه‌گیری 33
- 3-2-1. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌ها 34
- 3-3. ابزار گردآوری داده‌ها 35
- 3-3-1. پرسشنامه‌ی AMTS 35
- 3-3-2. پرسشنامه‌ی MMSE 35
- 3-3-3. پرسشنامه‌ی FES-I 36
- 3-3-4. پرسشنامه‌ی FaB 37
- 3-4. روش گردآوری داده‌ها 38
- 3-4-1. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها 39
- 3-5. ملاحظات اخلاقی 40

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

- 4-1. تحلیل مشخصات دموگرافیک 43
- 4-2. ارزیابی وضعیت شناختی سالمندان گروه مداخله و کنترل 50
- 4-3. تحلیل اهداف پژوهش 51
- هدف اول: تعیین رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل در گروه کنترل، قبل از آموزش، 1 ماه و 3 ماه پس از آموزش 51

- هدف دوم: تعیین رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل در گروه مداخله، قبل از آموزش، 1 ماه و 3 ماه پس از آموزش 51
- هدف سوم: مقایسه‌ی رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل قبل از آموزش، 1 ماه و 3 ماه پس از آموزش در گروه کنترل..... 52
- هدف چهارم: مقایسه‌ی رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل قبل از آموزش، 1 ماه و 3 ماه پس از آموزش در گروه مداخله..... 52
- هدف پنجم: تعیین ارتباط بین برخی از مشخصات دموگرافیک با رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل در دو گروه مداخله و کنترل 53
- هدف ششم: تعیین تاثیر آموزش بر ترس از سقوط سالمندان تحت پوشش مراکز بهداشتی - درمانی شهر اردبیل در دو گروه مداخله و کنترل، قبل از آموزش، 1 ماه و 3 ماه پس از آموزش 54

فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات پژوهش

- 58..... 5-1. بحث و بررسی یافته‌ها
- 62..... 5-2. نتیجه‌گیری کلی
- 63..... 5-3. محدودیت‌های مطالعه
- 63..... 5-4. نقاط قوت
- 64..... 5-5. پیشنهادات
- 64..... 5-5-1. پیشنهادات برای عملکرد
- 64..... 5-5-2. پیشنهادات برای مدیریت
- 64..... 5-5-3. پیشنهادات برای آموزش
- 64..... 5-5-4. پیشنهادات برای مطالعات بعدی
- 66..... منابع
- 74..... ضمائم
- 108..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

- جدول 4-1. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب جنسیت به تفکیک گروه مداخله و کنترل 44
- جدول 4-2. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب سن به تفکیک گروه مداخله و کنترل 44
- جدول 4-3. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب وضعیت تاهل به تفکیک گروه مداخله و کنترل 44
- جدول 4-4. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب سطح سواد به تفکیک گروه مداخله و کنترل 45
- جدول 4-5. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب وضعیت اشتغال به تفکیک گروه مداخله و کنترل 45
- جدول 4-6. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب نوع شغل به تفکیک گروه مداخله و کنترل 45
- جدول 4-7. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب وضعیت مسکن به تفکیک گروه مداخله و کنترل 46
- جدول 4-8. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب نوع مسکن به تفکیک گروه مداخله و کنترل 46
- جدول 4-9. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب نوع بیمه به تفکیک گروه مداخله و کنترل 46
- جدول 4-10. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب منبع درآمد به تفکیک گروه مداخله و کنترل 47
- جدول 4-11. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب بیماری‌های مزمن به تفکیک گروه مداخله و کنترل 47
- جدول 4-12. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب سابقه‌ی سقوط طی یک سال اخیر به تفکیک گروه مداخله و کنترل 48
- جدول 4-13. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب دفعات سقوط به تفکیک گروه مداخله و کنترل 48
- جدول 4-14. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب مکان سقوط به تفکیک گروه مداخله و کنترل 48
- جدول 4-15. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب علت سقوط به تفکیک گروه مداخله و کنترل 49
- جدول 4-16. توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب اینکه آیا سقوط منجر به بستری شده است یا نه به تفکیک گروه مداخله و کنترل 49
- جدول 4-17. وضعیت شناختی سالمندان بی‌سواد گروه مداخله و کنترل بر اساس AMTS 50
- جدول 4-18. وضعیت شناختی سالمندان باسواد گروه مداخله و کنترل بر اساس MMSE 50
- جدول 4-19. میانگین و انحراف معیار نمرات رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان گروه کنترل 51
- جدول 4-20. میانگین و انحراف معیار نمرات رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان گروه مداخله 51
- جدول 4-21. مقایسه‌ی رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان گروه کنترل 52
- جدول 4-22. مقایسه‌ی رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان گروه مداخله 52

- جدول 4-23. تحلیل تعقیبی Tukey HSD رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان گروه مداخله 52
- جدول 4-24. ارتباط بین برخی مشخصات دموگرافیک با رفتارهای مراقبت از سقوط سالمندان گروه مداخله و کنترل 53
- جدول 4-25. میانگین و انحراف معیار نمرات ترس از سقوط سالمندان گروه کنترل 54
- جدول 4-26. میانگین و انحراف معیار نمرات ترس از سقوط سالمندان گروه مداخله 54
- جدول 4-27. مقایسه‌ی ترس از سقوط سالمندان گروه کنترل 54
- جدول 4-28. مقایسه‌ی ترس از سقوط سالمندان گروه مداخله 55
- جدول 4-29. تحلیل تعقیبی Tukey HSD ترس از سقوط سالمندان گروه مداخله 55
- جدول 4-30. سطوح ترس از سقوط سالمندان گروه کنترل (قبل از آموزش، 1ماه و 3 ماه پس از آموزش) 56
- جدول 4-31. سطوح ترس از سقوط سالمندان گروه مداخله (قبل از آموزش، 1ماه و 3 ماه پس از آموزش) 56

فهرست شکل‌ها

- شکل 1-1. سیکل سقوط در سالمندان 8
- شکل 1-2. مدل عوامل خطر سقوط در سالمندان 17
- شکل 2-2. مدل پیشگیری از سقوط WHO در چارچوب سالمندی فعال 21
- شکل 1-3. نمودار مشارکت در مطالعه براساس استانداردهای گزارش در مطالعات کارآزمایی بالینی 41